

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНІКА**

Факультет туризму

**Кафедра Управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на
засіданні кафедри
Протокол №1
від «30» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Краєзнавство
Освітньо-професійна програма	Менеджмент соціокультурної діяльності
Спеціалізація	-
Спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Галузь знань	02 «Культура і мистецтв»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 34 год. Практичні заняття – 36 год. Самостійна робота – 110 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/2526
2. Опис дисципліни	
<p>Курс спрямований на вивчення особливостей та основних тенденцій сучасного розвитку краєзнавства в Україні. При вивченні дисципліни звернуто увагу та конкретний історико-географічний регіон, природу, населення, господарство, історичне минуле, пам'ятки матеріальної та духовної культури.</p> <p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Краєзнавство» - є формування у студентів фахового розуміння вузлових проблем краєзнавства, сприяння ефективному засвоєнню теоретичних засад краєзнавства, питань його організації і управління, історичного розвитку, технології формування краєзнавчих ресурсів. Теоретичні знання, під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про шляхи розвитку краєзнавства в Україні, його закономірності та відмінності, що дасть змогу не лише визначити негативні та позитивні тенденції цього процесу, але й усвідомити можливі шляхи перспективних напрямків розвитку.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни «Краєзнавство» є :</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкрити основні віхи з історії краєзнавчого руху в Україні; - формування у студентської молоді історичного мислення, вмінню аналізувати, систематизувати та узагальнювати явища й події та їх причинно-наслідкові зв'язки; - прослідкувати місце, роль та функції краєзнавства серед інших гуманітарних дисциплін. 	
Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність:</p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичних проблем у соціокультурній сфері, у галузі освіти і науки, креативної економіки та культурних практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 17. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>	

ЗК 18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

СК 20. Здатність аналізувати економічні, екологічні, правові, політичні, соціологічні, технологічні аспекти формування ринку культури.

СК 26. Здатність діяти соціально відповідально

СК 29. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери.

Програмні результати навчання:

РН 2. Збирати та впорядковувати інформацію

РН 8. Визначати соціокультурний потенціал різних стейкхолдерів культурного життя.

РН 9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію.

РН 10. Вивчати, узагальнювати та адаптовувати найкращий досвід соціокультурної розбудови.

РН 15. Вміти встановлювати діалог з різними професійними суб'єктами та групами.

РН 18. Проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі дискусії.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Вступ до краєзнавства.	Знати теоретичні основи краєзнавства. Розуміти функції та завдання історичного краєзнавства. Вбачати особливості краєзнавчих досліджень у вивченні історії України.	Питання, тести, самостійна практична робота
2.	Тема 2. Форми і методи краєзнавства.	Знати методи дослідження краєзнавства (традиційні, сучасні) та їх значення. Ознайомитись із сучасними методами дослідження краєзнавства. Розуміти особливості функцій краєзнавства (педагогічної, навчальної, наукової).	Питання, тести, самостійна практична робота
3.	Тема 3. Напрями краєзнавчих досліджень.	Знати загальну характеристику напрямів краєзнавчих досліджень. Вміти використовувати напрямку краєзнавчих досліджень для опрацювання архівних матеріалів, книжок різних років видання (науково-популярні, наукові монографії, енциклопедії, довідники тощо), статей з періодичної преси, праць наукових конференцій.	Питання, тести, самостійна практична робота
4.	Тема 4. Джерела краєзнавства.	Ознайомитись з основними характеристиками краєзнавчих джерел. Вміти використовувати речові і неречові джерела в краєзнавчій діяльності.	Питання, тести, самостійна практична робота
5.	Тема 5. Історія краєзнавчого руху в Україні.	Ознайомитись з найдавнішими описами території України та початками краєзнавчого руху на українських землях. Розуміти роль у закладенні основ історичної регіоналістики та краєзнавства як окремих галузей історичної науки. Знати тенденції розвитку краєзнавства на сучасному етапі та його законодавче регулювання.	Питання, тести, самостійна практична робота
6.	Тема 6. Галичина як історико-етнографічний край.	Ознайомитись із історико-географічною територією Галичини в історичній ретроспективі. Знати Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки Галичини. Знати тенденції розвитку історико-краєзнавчих досліджень у	Питання, тести, самостійна практична робота

		Галичині.	
7.	Тема 7. Волинь та Полісся: історико-краєзнавча характеристика.	Вміти здійснювати аналіз минулого і сучасного Волині та Полісся. Знати особливості краєзнавчого руху на Волині та Поліссі. Ознайомитись із діяльністю Волинської обласної організації Національної спілки краєзнавців України.	Питання, тести, самостійна практична робота
8.	Тема 8. Закарпаття як історико-географічний край.	Знати основні періоди історичного розвитку краю. Ознайомитись із основними історико-культурними заповідниками та визначними пам'ятками краю. Розуміти особливості становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень.	Питання, тести, самостійна практична робота
9.	Тема 9. Поділля, Північна Буковина та Бессарабія як історико-географічні регіони та історико-етнічні області.	Ознайомитись з основними періодами історичного розвитку краю. Знати основні історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки краю. Розуміти особливості становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень.	Питання, тести, самостійна практична робота
10.	Тема 10. Слобожанщина: історико-краєзнавча характеристика	Знати основні тенденції заселення і розвиток Слобожанщини (XVII–XVIII ст.). Розуміти адміністративно-територіальний устрій і соціальну структуру Слобожанщини у другій половині XVII – кінці XVIII століття. Знати особливості культурно-освітнього та краєзнавчого руху на Слобожанщині.	Питання, тести, самостійна практична робота
11.	Тема 11. Наддніпрянщина та Чернігово-Сіверщина: історико-географічна характеристика.	Знати основні етапи історичного розвитку Наддніпрянщини та Чернігово-Сіверщини. Розуміти сутність етнографічної та антропологічної діяльності Ф. Вовка. Знати особливості краєзнавчого руху Наддніпрянщини. Вміти використовувати Національні заповідники Наддніпрянщини та Чернігово-Сіверщини в соціокультурній діяльності.	Питання, тести, самостійна практична робота
12.	Тема 12. Історичний розвиток Причорномор'я.	Знати особливості формування історико-географічного краю на півдні України. Розуміти особливості історичного розвитку і краєзнавчого руху Криму та Південного регіону Причорномор'я. Виокремлювати особливості національного складу населення Причорномор'я.	Питання, тести, самостійна практична робота
13.	Тема 13. Довкілля як об'єкт краєзнавчих досліджень.	Розуміти сутність природничого краєзнавства та основних напрямів дослідження. Ознайомитись із природно-заповідним фондом України. Знати особливості охорони природного середовища та екологічної історії. Знати природні об'єкти ЮНЕСКО в Україні.	Питання, тести, самостійна практична робота
14.	Тема 14. Дослідження історії краю в краєзнавстві.	Знати основні напрями досліджень історії краю крізь призму часу. Вміти використовувати джерела з історії краю для комплексного дослідження населеного пункту. Розуміти сутність соціальної історії краю. Знати видатних	Питання, тести, самостійна практична робота

		постатей у краєзнавчих дослідженнях. Розбиратися в принципах та підходах дослідження пам'яток історії та культури краю.	
15.	Тема 15. Краєзнавча діяльність установ науки, освіти і культури.	Розуміти сутність краєзнавчих досліджень в науково-дослідних установах. Знати особливості викладання «Краєзнавства» у навчальних закладах. Розуміти принципи краєзнавчої діяльності бібліотек; архівних установ у краєзнавчих дослідженнях.	Питання, тести, самостійна практична робота
16.	Тема 16. Краєзнавча діяльність музейних закладів.	Знати особливості використання краєзнавчих музеїв у системі українського краєзнавства. Розуміти типологію класифікації українських музеїв. Ознайомитись з класифікацією краєзнавчих музеїв. Вміти використовувати краєзнавчий потенціал музеїв скансенів та еко музеїв у соціокультурній діяльності.	Питання, тести, самостійна практична робота
17.	Тема 17. Краєзнавча робота в туристських організаціях.	Розуміти принципи взаємозв'язку між краєзнавством та туризмом. Знати сутність туристичного краєзнавства. Вміти використовувати туристичні ресурси України в соціокультурній сфері.	Питання, тести, самостійна практична робота

4. Система оцінювання курсу

Лекції	0
Семинарські заняття	50
Самостійна робота студентів	20
Семестрова контрольна робота	10
Екзамен	20
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи									Семестрова контрольна робота	Підсумковий тестовий контроль (екзамен)	Сума		
Поточний контроль												СРС	
С	С	С	С	С	С	С	С	С	СРС 1	СРС 2	Семестрова контрольна робота		
е	е	е	е	е	е	е	е	е					
м	м	м	м	м	м	м	м	м					
1	3	5	7	9	1	1	3	5					
–	–	–	–	–	–	–	–	–					
С	С	С	С	С	С	С	С	С					
е	е	е	е	е	е	е	е	е					
м	м	м	м	м	м	м	м	м					
2	4	6	8	10	1	1	1	1					
				0	2	4	6	8					
5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	10	10	10		
Max= 50									Max= 20		Max= 10	20	100

6. Ресурсне забезпечення

1. Маланюк Т.З. Краєзнавство: навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності». Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. 186 с.
2. Маланюк, Т. З. Краєзнавство і туризм : навч. посібник. Івано-Франківськ : СПД І.О. Іванців, 2010. 200 с.
3. Стежками Прикарпаття : фотоальбом. / Т. Маланюк та ін. Львів : Манускрипт-Львів, 2018. 150 с.
4. Запрошує Прикарпаття = Welcome to the Ciscarpathia : ілюстроване видання / Т. Маланюк та ін. Львів : Манускрипт, 2016. 127 с.

5. Маланюк Т., Шикеринець В., Вичівський П., Орлова В. Помежів'я історії. Націотворчі, культурні і туристичні виміри минулого і сьогодення України: Колект. монограф. / Заг. наук. ред. І. Монолатія, Л. Польової Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2023. С. 190-200.
6. Маланюк Т., Качмар О. Мистецька спадщина Гуцульщини / Pro publico bono / Для загального добра : на пошану доктора історичних наук, професора Володимира Клапчука з нагоди його 60-річчя : Колективна монографія / Упор. Л.В. Польова, І.Я. Мендела, О.В. Поздняков / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Фоліант, 2023. С. 284–300.
7. Маланюк Т. Використання культурно-історичних пам'яток національного заповідника «Давній Галич» для розвитку туризму. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення матеріали XII Міжнар. наук. практ. конф., м. Львів, 23-24 квітня 2020 р. С. 257-259.
8. Маланюк Т.З. Пам'ятки Західно-Української Народної Республіки культурно-історичні: Івано-Франківська область Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Енциклопедія : До 100-річчя Західно-Української Народної Республіки. Т. 3: П – С. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2020. С.31-37.
9. Реєнт О. Краєзнавство в Україні : історичні традиції і стратегія розвитку Київ, 2019. 213 с.
10. Сливка Л. В. Краєзнавство і туризм : навч.-метод. посіб. для студ. зі спец. «Географія» Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2013. 80 с.
11. Великочий В.С., Маланюк Т.З., Мельник Г.Д. Прикарпаття туристичне / Прикарпаття спадщина віків. Пам'ятки природи, історії. Культури, етнографії. Історико-культурологічне видання. Львів : Манускрипт-Львів, 2006. С. 504–567.
12. Клапчук В.М. Туризм і курортне господарство Галичини : монографія. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. 224 с.
13. Кузенко П. Я. Сакральна архітектура України. Навч. метод. посіб. / За заг. ред. проф. В.А. Качкана . Івано-Франківськ, 2008. 88 с.
14. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1994. 180 с.
15. Кремень В. Вітчизняне краєзнавство : стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми. Краєзнавство. 2011. № 3. С. 10–15.
15. Кушнаренко Н. М. Бібліотечне краєзнавство : підручник. Київ: Знання, 2007. 502 с.
16. Гаврилишин, П., Чорненький Р. Станиславів: віднайдені історії. Брустурів : Дискурсус, 2020. 256 с.
17. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>
18. Помежів'я історій. Націотворчі, культурні та туристичні виміри минулого і сьогодення України. ред. І. Монолатія, Л. Польової Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2023. 352 с
19. Про культуру : Закон України від 4.2.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 24. С. 69.
20. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06. 1995 р. (Відомості Верховної Ради України). 1995. № 25. С. 9.
21. Про охорону культурної спадщина : Закон України від 08.06.2000 р. (Відомості Верховної Ради України). 2000. № 39. С. 333.
22. Правова охорона культурної спадщини. Київ. : Інтерграфік, 2004. 320 с.
23. Правова охорона культурної спадщини. Нормативна база. Київ. : ХІК, 2006. 576 с.
24. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.99 р. (Відомості Верховної Ради України). 1999. № 4. С. 546.
25. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 6.06.992 р. (Відомості Верховної Ради України). 1992. № 34. С. 502.
26. Бойківщина : Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. Київ.: Наук. думка, 1983. 304 с.
27. Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття : Вид. друге доп. Т. III. Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2004. 464 с.
28. Петранівський В. Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / за ред. проф. Ф. Д. Заставного. Київ. : Знання, 2006. 575 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	управління соціокультурної діяльності, шоу-бізнесу та івентменеджменту, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201 Б. Кабінет – 315. kotusd@pnu.edu.ua
----------------	--

Викладачі	к.п.н., доц. Маланюк Тарас Зіновійович
Контактна інформація викладачів	taras.malaniuk@pnu.edu.ua

8. Політика курсу	
Академічна доброчесність	Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедрою управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн-трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.
Пропуски занять	Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Всі завдання здаються у встановлений термін, за винятком поважної причини у студента
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету
Додаткові бали	Виставляються під час семінарських занять за оригінальні відповіді студентів з заявленої теми
Неформальна освіта	Зараховуються до загальної суми балів результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни (в обов'язку не більше 30% від загальної суми балів)

Викладач _____ *Маланюк Т.З.*